

Školní preventivní strategie

2023/2024 – 2026/2027

Vypracovala a schválila:	Mgr. Jana Pluhařová, ředitelka školy
Metodik prevence, výchovný poradce	Mgr. Jana Pluhařová, ACC (ICF)
Kontakt	736429898 Pluharova.j@zosvracin.cz
Směrnice nabývá platnosti ode dne	1. 9. 2023
Změny ve směrnici jsou prováděny formou číslovaných písemných dodatků, které tvoří součást tohoto předpisu.	

Prevence rizikového chování

Realizátoři programu

- ředitel školy - výchovný poradce - školní metodik prevence
- pedagogové školy (ZŠ i MŠ)
- asistenti pedagoga
- vychovatelka ŠD

„Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči projevům rizikového chování – především vést děti ke správným postojům vůči zátěžím a problémům.“

Školní preventivní strategie je konkrétní dokument školy, zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

Riziková chování jsou velkým společenským problémem. Primární prevence spolu se vzděláváním žáků v oblasti zdravého životního stylu má za úkol předcházet sociálně nežádoucím jevům a zvýšit jejich odolnost vůči nim. Formovat takovou osobnost žáka, která s ohledem na svůj věk bude schopná se orientovat v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví a zdraví ostatních, bude umět nakládat s volným časem a zvládat sociální dovednosti.

Za velmi důležitou oblast se také považuje prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek, boj proti nudě = smysluplné využívání volného času.

Neexistuje žádný dokonalý recept na tento složitý společenský problém, nicméně všechny cesty, které formují psychicky zdravou osobnost a vedou dítě k odmítavému postoji k projevům rizikového chování, je třeba zkusit a teprve čas ukáže, jaké přinesou změny.

Preventivní program školy je nedílnou součástí školního vzdělávacího programu a vychází ze Školní strategie primární prevence, jejímž hlavním cílem je vytvoření a udržení optimálního sociálního klimatu ve škole. Je každý rok aktualizován a přizpůsoben současnému stavu a potřebám školy. Nedá se tedy považovat za ukončený nebo definitivní.

Školní preventivní strategie musí být v souladu se:

- Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákonem č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona
- Zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- Zákonem č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

- Vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhláškou č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
- Vyhláškou č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

- Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28
- Metodickým doporučením pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků č. j. MSMT-43301/2013
- Metodickým doporučením k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti – č. j. MSMT-1981/2015-1
- Metodickým pokynem MŠMT k prevenci a řešení šikany mezi žáky škol a školských zařízení č. j. 21149/2016
- Metodickým pokynem MŠMT ČR k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j. 10 194/2002- 14
- Pravidly pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č. j. 11 691/2004-24
- Spoluprací předškolních zařízení škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané Č.j.: 25 884/2003-24

- Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027

Charakteristika školy

Základní škola a Mateřská škola Osvračín, okres Domažlice, příspěvková organizace skládající se ze tří složek – mateřské školy, základní školy a školní jídelny. Všechny tři složky se nacházejí v jedné budově. Zřizovatelem je Obecní úřad Osvračín. Při škole působí školská rada. Naše základní a mateřská škola leží u obce Staňkov v Plzeňském kraji.

Škola vykonává činnost základní školy (dále ZŠ), která je neúplná (I. stupeň ZŠ) a málotřídní, mateřské školy (dále MŠ), školní družiny a školní jídelny. Základní škola má kapacitu 40 žáků. Výuka je soustředěna ve dvou třídách – 1. a 2. ročník a 3. – 5. ročník. Ve škole i školce jsou přítomni asistenti pedagoga. Mateřská škola má kapacitu 28 žáků. Výchovně vzdělávací činnost je soustředěna do dvou oddělení. Školní jídelna má kapacitu 100 jídel.

Na zabezpečení činnosti školy podílí celkem 13 zaměstnanců.

Školu navštěvují žáci a děti z Osvračína a okolních spádových obcí i obcí se spádovostí mimo Osvračín. Jedná se o neúplnou školu. Všichni zúčastnění jsou v jedné budově. MŠ a ZŠ je oddělena chodbou. Žáci ZŠ se odpoledne scházejí ve ŠD.

Počet žáků je ovlivněn každým rokem a též v průběhu školního roku migrací obyvatelstva a vzrůstem nových parcel v obci.

Zásadním problémem zůstává nutnost opravy školní budovy (fasády, střechy). Vnitřní vybavení školy se snažíme obohatit o nové moderní vybavení.

Škola se nachází v poklidné části obce a disponuje rozlehlým pozemkem, na kterém se nachází dětské a multifunkční hřiště s umělým povrchem využívané k pohybovým a sportovním účelům.

V 1. učebně školy je nainstalována interaktivní tabule, v druhé učebně učitelé využívají dataprojektor. K dispozici jsou notebooky a tablety, byly zakoupeny tablety pro práci žáků.

ZŠ nabízí v odpoledních hodinách činnost ŠD a kroužek AJ. Na základní škole je zřízeno školní poradenské pracoviště. Do poradenského pracoviště je zahrnut školní metodik prevence - výchovný poradce a ředitelka školy ve sdružené funkci, dále asistenti pedagoga. Je zajišťována péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Nadaný žák na naší škole není diagnostikován.

Pedagogický sbor

Pedagogický sbor tvoří ženy. K prevenci se učitelky školy stavějí pozitivně, prevence je uplatňována ve výuce i při různých školních i mimoškolních aktivitách. Třídní učitelé podporují tvorbu dobrého kolektivu ve svých třídách. Školní kolektivy jsou malé a je v nich patrný individuální přístup.

Školní metodik prevence je, vzhledem k velikosti školy funkce sdružená s výchovným poradcem a vykonává ji ředitelka školy. Spolupracuje s učiteli, ostatními pedagogy, rodiči a s institucemi, zúčastňuje se školení pro metodiky prevence.

Výchovná komise je ustanovena ve složení školní metodik prevence - výchovný poradce - ředitelka školy, třídní učitelé. Při výskytu rizikového chování je jednáno s žáky a jejich zákonnými zástupci.

Analýza výchozí situace

Naši základní školu navštěvují žáci z úplných rodin, avšak mnoho dětí žije v rodinách

neúplných, bohužel rozvody rodičů ovlivňují chování žáků. Vyskytují se případy, kdy dítě vychovávají prarodiče. Ve škole i školce se objevují žáci ze sociálně slabých rodin. Vliv, a především funkčnost rodiny, se projevuje v chování a jednání dětí. Je třeba věnovat pozornost záškoláctví, které může být v některých případech kryto rodiči. Jedná se především o žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Ve škole se mezi projevy rizikového chování na naší škole řadí hrubé chování ke spolužákům (nadávky, posměšky,...). Dalším bodem v oblasti prevence, na který se zaměřujeme, je záškoláctví kryté rodiči.

Mezi riziková místa pro výskyt nežádoucího chování je nutno zařadit toalety, chodba a tělocvična, venkovní prostor školy, v MŠ pak sociální zařízení a zahrada. Rizikovými místy mimo budovu školy jsou autobusová zastávka, zámecký park.

Obecné cíle Školní preventivní strategie

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- rozvoj etického a právního vědomí
- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních
- prevence šikany, agrese, kyberšikany, záškoláctví, závislostního chování i dalšího rizikového chování
- práce s ohroženými žáky
- vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- sexuální výchova
- zkvalitňování mezilidských vztahů
- výchova k samostatnosti
- snaha o kladné sebepojetí u dětí a rozvoj schopnosti mít sám sebe rád
- upevnování přátelského vztahu mezi pedagogy a žáky
- vhodné trávení volného času
- navázání vztahu rodiče (zákonní zástupci) – pedagog – žák
- snížení projevů vandalizmu
- etická výchova

Cílem Školní preventivní strategie a Preventivního programu školy je zvýšit odolnost dětí a mládeže vůči rizikovému chování a tím dosáhnout zlepšení vztahů v třídním kolektivu a celkově příznivého sociálního klimatu ve škole mezi žáky různých věkových kategorií a motivace žáků k zásadám zdravého životního stylu (zdravá výživa, fyzická a psychická hygiena, hodnota zdraví).

Preventivní program zasahuje výchovnou a naukovou složku vzdělávání během celého školního roku, směřuje k pozitivnímu ovlivnění klimatu tříd, k pozitivní změně motivace žáků a pedagogů. Program sleduje obecné cíle, zejména zaměřené do oblasti zdravého životního stylu.

Dlouhodobé cíle Školní preventivní strategie

- preventivně působit v celé oblasti rizikových forem chování
- spolupracovat a zapojovat se do projektů – akcí realizovaných jinými odbornými subjekty

- Vyžadovat dodržování zásad slušnosti a školního řádu
- Posilování duševní odolnosti vůči stresovým situacím
- Diagnostikovat problémové vztahy ve třídách
- Pěstování pocitu sounáležitosti k dění ve škole - usilovat o dobré vztahy mezi rodinou a školou
- Udržování a podporování zájmových aktivit ve ŠD
- Učit žáky kritickému myšlení a svobodnému rozhodování
- Učit žáky nést zodpovědnost za své jednání a chování
- Věnovat zvýšenou pozornost žákům se slabým prospěchem
- Systematicky rozvíjet a udržovat pozitivní klima školy – atmosféra důvěry a vzájemného respektu, fungující komunikace, zapojovat rodiče do aktivit školy
- Budovat návyky zdravého životního stylu – eliminovat experimenty s návykovými látkami, a případy šikany, násilí a nesnášenlivosti
- Vést žáky k poznání sebe sama, a tím ke zdravému sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovování si reálných životních cílů, zvládání stresů a dovednosti řešit problémy

Střednědobé cíle Školní preventivní strategie

- Snažit se rizikovým projevům chování předcházet, zvýšit informovanost žáků i pedagogů v oblasti sociální patologie a trestně právní odpovědnosti
- Zajistit pravidelnou a efektivní práci s třídními kolektivy, zlepšovat vztah žáků ke školnímu prostředí za účelem zajištění kvalitní a přátelské atmosféry
- Podporovat činnost pedagogického sboru ve smyslu preventivních činností, aby byla zachována kontinuita preventivní práce a vzájemná podpora všech participujících pedagogů
- Zapojování témat prevence do všech předmětů, do řízených činností v MŠ
- Podporovat různé formy nesespecifické prevence s maximálním možným zapojením žáků (exkurze, návštěvy kulturních akcí, sportovní soutěže, výlety...)
- Udržovat a zkvalitňovat spolupráci se všemi organizacemi zabývajícími se primární prevencí v podobě besed a školních akcí
- Podpora žáků při volbě zájmových aktivit a vedení ke smysluplnému využití volného času

Krátkodobé cíle primární prevence

viz Preventivní program školy pro daný školní rok

Mladší školní věk (6-12 let)

Cílem primární prevence v tomto věku je prohlubovat dovednosti, jak chránit své zdraví, a rozvíjet sociální dovednosti. Zároveň předat jednoznačné informace o škodlivosti alkoholu a tabáku včetně vymezení základních pravidel týkajících se užívání těchto látek. Již od počátku školní docházky je nutno působit preventivně v oblasti verbální i fyzické šikany a záškoláctví.

1. Prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření

Cíle:

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku
- předcházet závislosti na návykových látkách a zdravotním problémům způsobených v důsledku konzumace drog
- oddálit první kontakt s návykovými látkami
- podporovat žáky v jejich nápadech, potřebách a tvořivosti
- aktivizovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nekolují „zažité“ mýty o drogách
- žáci znají negativa používání
- počet experimentů s drogou je nižší oproti standardu – normálu
- ve škole je zdravé motivující prostředí, utvářené za pomoci žáků, vycházející z jejich nápadů a potřeb
- žáci vyhledávají pravidelné zájmy a činnosti mimo školu (kroužky, sport...)
- škola za spoluúčasti žáků pořádá zábavné akce, výlety, exkurze, mimoškolní aktivity...
- žáci jsou dobře informováni a vědí na koho se v případě potíží obrátit

2. Prevence šikany - posilování a rozvoj mezilidských vztahů, prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu

Cíle:

- předcházet šikaně – jejím projevům, stádiím a formám
- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a postoje společenského života
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu (stáří x mládí...)
- posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy
- podporovat v žácích jejich přirozenou zvědavost a potřebu poznávat nové
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách a skrytých místech školy (např. dohledem)
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT
- zasvětit do problematiky šikany i nepedagogické pracovníky
- šířit objektivní, pravdivé informace o extremistických organizacích, nebezpečných ideologiích, sektách, náboženstvích...(fašismus, komunismus, náboženské války, terorismus atd.)

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nebují šikana (další stadia)
- žáci mají zdravé sebevědomí a pozitivní přístup k okolí a ostatním
- žáci samostatně myslí a rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní
- žáci mají zájem a potřebu pospolitosti třídy (spol. akce, výlety atd..)
- na půdě školy panuje důvěrná a bezpečná atmosféra
- žáci se zajímají o multikulturní společnost a postoje (rasismus, xenofobie...),
- žáci mají dostatek informací a znají rizika extremistických org., ideologií, sekt...
- žáci jsou ochotni řešit své konflikty a nedorozumění dohodou a pod ped. vedením najít řešení
- žáci jeví zájem o návštěvy odborníků

3. Prevence rizikového sexuálního chování, prevence sexuálního zneužívání a týrání - Sexuální výchova

Cíle:

- posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska..
- předcházet rizikům souvisejících s tělesnými a psychickými změnami – porozumění a péče o své tělo - ducha, informace o přirozených vývojových změnách
- předcházet rizikům sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání – pedofilie, sex. vydírání, pornografie, znásilnění...
- předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc – pohlavní styk, odlišnosti obou pohlaví, homosexualita, úchytky...
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům (první vztahy - lásky, růst a změny sekundárních pohl. znaků...atd.)

Ukazatele úspěchu:

- žáci lépe rozumí svým citům a tělesným změnám - nestydí se za ně...
- žáci dokáží říci NE a umějí ho i přijmout – asertivní jednání
- žáci k sexu zaujímají zodpovědný postoj – znají rizika i pozitiva
- žáci mají kladný postoj k obecně uznávaným hodnotám – rodina, mateřství...
- žáci se orientují v problematice sexuální výchovy, vědí na koho se obrátit s potížemi apod.

4. Prevence kriminality a delikvence, právní odpovědnost

Cíle:

- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence (krádeže, násilí, vandalismus, jízda na černo..)
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků (co se děje před, proč,

co se děje potom, jak se cítí postižený...)

- předkládat a vysvětlovat modelové situace na osobní hranice a vztahovat chování ve vztahu k normalitě a společenské normě
- podporovat a zapojovat se do projektů realizovaných jinými subjekty
- zasvětit žáky do ustanovení Trestního zákoníku, Školního řádu,..
- zasadit se o to, aby žáci znali svá práva ve společnosti - dětská práva, Chartu práv dítěte, Ústavu ČR apod.
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování
- předkládat vhodný vzor společenského chování, dbát na dodržování zákona a být morální podporou

Ukazatele úspěchu:

- žáci si jsou vědomi následků spáchání přestupku a trestného činu
- žáci znají školní řád a jsou srozuměni s důsledky případného porušení
- žáci respektují, znají základní lidská práva a hodnoty společenského chování
- žáci vědí na koho se obrátit v případě potíží a to nejen na půdě školy
- žáci – škola má nízkou úroveň kriminality
- žáci mají důvěru v pedagogický sbor

5. Prevence záškoláctví

Cíle:

- snížit počet zameškaných hodin
- posilovat hodnotu vzdělání
- spolupracovat s jinými subjekty na dodržování povinné školní docházky (sociální odbor, ..)

Ukazatele úspěchu:

- počet zameškaných neomluvených hodin je nízký
- žáci jeví zájem o výuku a jiné školní aktivity - cítí potřebu vzdělání
- škola má dobré vztahy s úřady a jinými subjekty

6. Zdravý životní styl – Prevence vzniku poruch příjmu potravy, ekologie

Cíle:

- podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena, režim dne, stres...
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- seznámit žáky s různými styly života – vrcholový sport, modelky (plastická chirurgie),

vegetariánství, život v komunitách ...atd.

- předcházet negativním vlivům medií a reklamy (tisk, TV, PC) – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy atd.
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy – anorexie, bulimie, diety, obezita
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – ekologii
- naučit žáky poskytnout první pomoc a orientovat se v integrovaném záchranném systému

Ukazatele úspěchu:

- žáci mají zájem o zdravý životní styl – účelně využívají svůj volný čas, umějí odpočívat – relaxovat...
- žáci dbají o svůj zevněšek a tělo (aktivně sportují, vyhledávají pohyb...)
- žáci znají negativa a pozitiva různých stylů života
- žáci přemýšlí o vlivu medií a reklamy na jejich život a mají potřebu o tom diskutovat
- žáci mají kladný vztah k přírodě a životnímu prostředí

7. Prevence virtuálních drog - patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách

Cíle:

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, Reality show, výherní automaty, sázení
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znečitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling
- stanovit a posilovat v žácích pravidla pro užívání virtuálních drog
- podporovat filmy s kladnými stránkami obsahu (postřeh, vědomosti, koordinace pohybů, soustředění...)

Ukazatele úspěchu:

- žáci znají základní pojmy, pozitiva a negativa virtuálních drog
- žáci si jsou vědomi pravidel pro užívání virtuálních drog a znají následky jejich porušování
- žáci nevyhledávají pouze hry s tematikou násilí, zabíjení a dalších kriminálních činů

Cílové skupiny Školní preventivní strategie

1) Žáci

Cílem působení v oblasti prevence rizikových jevů chování je žák zodpovědný za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené věku.

Způsoby, metody a formy realizace:

Primární prevenci na 1. stupni má na starosti třídní učitel. Práci třídních učitelů potom koordinuje školní metodik prevence - výchovný poradce, popř. s dalšími členy pedagogického sboru. Cílem primární prevence u této věkové skupiny je především osvěta, budování a upevňování návyků zdravého životního stylu a prvotní seznamování s pojmy a informacemi z oblasti rizikových projevů chování. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v učivu ČaS. Při výuce lze použít různých forem práce (forma her, pohádek, příběhů, besed, skupinových her, modelování různých situací a jejich řešení, skupinová práce, projektové vyučování, prvky dramatické výchovy...).

2) Pedagogičtí pracovníci

Předpokladem naplňování cílů v oblasti prevence je kvalifikovaný pedagog, vzdělaný jak po stránce komunikativní, psychologické a speciálně pedagogické, ale zároveň pozitivně se podílející svou osobností na vývoji osobnosti žáka, zároveň potom schopný vyučovat za aktivní účasti žáka.

Způsoby, metody a formy realizace:

- jednotné působení všech učitelů při tvorbě a udržování pozitivního školního klimatu (úloha všech učitelů při důsledném vedení žáků k dodržování pravidel slušného chování a povinnostem stanovených školním řádem při respektování individualit, otevřené jednání ...)
- věnování přiměřené pozornosti problematickým žákům a skupinám, včasné odhalování asociálního chování
- věnování pozornosti preventivním činnostem v jednotlivých třídách (sledování absence, vhodná kázeňská opatření) – konzultace se školním metodikem prevence, popř. dalšími členy pedagogického sboru
- vzájemná podpora pedagogických pracovníků při činnostech s preventivním charakterem – výměny zkušeností při neformálních schůzkách, porady vyučujících s preventivní problematikou
- vzdělávání se v oblasti primární prevence (kurzy, workshopy, semináře, webináře, konference) a získávání aktuálních informací z oblasti prevence rizikových projevů chování (odborné časopisy a literatura ...)

3) Zákonní zástupci žáků a veřejnost

Cílem je aktivní zapojení rodiny i veřejnosti do prevence projevů rizikového chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu. Neméně důležité je i zapojení a spolupráce všech na primární prevenci zaměřených

subjektů (PPP, SVP, SPC, OSPOD, Policie ČR ...).

Způsoby, metody a formy realizace

- udržení informovanosti na vysoké úrovni – pravidelná aktualizace webových stránek školy, příspěvky do místního tisku, informační letáky při školních akcích
- činnost školního poradenského pracoviště – konzultační hodiny školního metodika prevence a výchovného poradce, nabídka informačních a propagačních materiálů z oblasti prevence
- pravidelná informovanost o dění na škole, denní formou školy on-line, na třídních schůzkách – neskrývání aktuálně řešených problémů a nebezpečí
- podpora atmosféry partnerství ve vztahu rodina – škola mimoškolními akcemi (dny otevřených dveří, vánoční besídky,...)

Realizace prevence ve výuce

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Klíčové vyučovací oblasti

- oblast přírodovědná – ČaS (např. člověk...)
- oblast zdravého životního stylu (např. výchova ke zdraví, tělesná výchova apod.)
- oblast společenskovední – ČaS (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- oblast rodinné a občanské výchovy – ČaS (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)
- oblast sociálně právní – Čj (práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)

Znalostní kompetence dětí a žáků

1. - 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- uvědomují si své školní povinnosti (Školní řád, včetně všech příloh) – prevence záškoláctví

- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti, jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- dokáží vnímat lidi s jejich odlišnostmi povahovými, tělesnými, rasovými, kulturními
- znají základní pravidla v rámci dopravní výchovy, prevence úrazů – rizikové sportovní aktivity

3. - 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- znají své školní povinnosti (Školní řád, včetně všech příloh) – prevence záškoláctví
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti – agrese, šikana, kyberšikana
- ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho zdraví, výchovu či práva
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky
- znají pravidla v rámci dopravní výchovy, prevence úrazů – rizikové sportovní aktivity
- mají povědomí o negativním působení poruch příjmů potravy

Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

Preventivní program je zaměřen v 1. – 5. ročníku na:

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu, metod RWCT)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci ZŽS – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.-patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči

- nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod., účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd.

Tematické bloky ve výuce, zaměřené na prevenci rizikového chování:

- **Český jazyk** - slohové práce: na různá témata např. drogy a společnost, drogy a já, co bych poradil spolužákovi, který je šikanován, který bere drogy, můj názor na soužití s lidmi jiného názoru, barvy pleti...
- **Anglický jazyk** – tematický okruh: různí lidé kolem nás
- **Informatika** - bezpečný internet, rizika internetu, chatu, kyberšikana, kyberstalking
- **ČaS** - zákony a lidé, zdravá škola a její okolí, osobnosti naší společnosti
 - duševní hygiena, drogy a my, lidské tělo, zdravý životní styl, záškoláctví
 - zdravý životní styl, lidské tělo a návykové látky, působení návykových látek na organismus, sexuální výchova
- **Tělesná výchova** - zdravý způsob života, sport a doping ve sportu, relaxace, duševní hygiena
- **Výtvarná výchova** - tematické práce k drogám, k estetickému prostředí, k lidským vztahům, výroba dárek pro budoucí prvňáčky
- **Hudební výchova** - využití volného času, vzory osobností v hudbě, životní cíle a žebříčky hodnot

Organizační systém primární prevence rizikového chování na škole

Ředitel školy

Je přímo zodpovědný za prevenci a za řešení zjištěných projevů rizikových forem chování. Vytváří podmínky pro předcházení rozvoje rizikového chování.

Školní metodik prevence

Standardní činnosti školního metodika prevence jsou vymezeny ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

- koordinuje a dohlíží na plnění Školní preventivní strategie, Preventivního programu školy,
- vypracovává a koordinuje tvorbu Preventivního programu školy pro daný školní rok, který vychází ze Školní preventivní strategie,
- koordinuje a participuje na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších forem rizikového chování,
- koordinuje a realizuje aktivity školy zaměřené na prevenci projevů rizikového chování,
- koordinuje spolupráci školy s orgány státní správy a samosprávy (PPP, SPC, OSPOD, Policie ČR), které mají v kompetenci problematiku prevence projevů rizikového chování,
- metodicky vede pedagogické pracovníky školy v oblasti prevence rizikového chování (vyhledávání problémových projevů chování, výchovné komise, preventivní práce s třídními kolektivy apod.),
- koordinuje vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování,

- úzce spolupracuje s oblastním metodikem prevence při řešení aktuálních problémů,
- spolupracuje s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností projevů forem rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd,
- aktuálně reaguje na varovné signály spojené s možností projevů forem rizikového chování,
- spolupracuje se zákonnými zástupci žáků.

Třídní učitel

- snaží se získat důvěru žáků své třídy,
- řeší aktuální otázky, rozvíjí pozitivní interakci mezi žáky a sleduje vztahy ve třídě,
- motivuje a vytváří vnitřní pravidla třídy, která jsou v souladu se školním řádem,
- důsledně dohlíží na dodržování pravidel a školního řádu,
- sleduje absenci, chování a projevy žáků své třídy,
- spolupracuje se zákonnými zástupci žáků, s dalšími vyučujícími, školním metodikem prevence - výchovným poradcem - vedením školy,
- podílí se na realizaci preventivních programů a dalších aktivit zaměřených na prevenci všech forem projevů rizikového chování.

Pedagogičtí pracovníci

- při svém působení na žáky zohledňují Školní preventivní strategii, PPŠ
- spolupracují se školním metodikem prevence - výchovným poradcem – vedením školy, třídními učiteli
- začleňují témata primární prevence do vzdělávacího procesu, začleňují projekty zaměřené na primární prevenci.

Možnosti měření efektivity školní preventivní strategie

- evidence výskytu rizikových projevů chování
- rozbor postupu řešení jednotlivých případů a jejich konzultace s odborníky
- zápis jednání o přijatých opatřeních v případě výskytu rizikových projevů chování
- různé druhy dotazníků monitorujících – třídní klima, informovanost žáků ve sledovaných oblastech, ...

Závěr

Školní preventivní strategie představuje základní návod a plán, jakým způsobem pracovat s rizikem vzniku, příp. progresu forem rizikového chování. Avšak vzhledem ke svému rozsahu na straně jedné a šíři a komplexnosti problematiky na straně druhé tvoří zároveň pouze základní osnovu umožňující osobám podílejícím se na prevenci orientovat se v pojmech, jejich propojenosti, příp. poskytující jim elementární informace pro prvotní diagnostiku uvedených jevů. Velká část odpovědnosti však i nadále spočívá na jednotlivých pedagogických pracovnících. Ti by se měli upřímně ztotožnit se svou nezastupitelnou rolí v pomoci dětem zorientovat se ve složitém světě

dospívání, nově objevovaných emocí a dosud netušených problémů. To od učitelů vyžaduje ochotu projevovat etické postoje tak, aby byli schopni empaticky a zároveň profesionálně poskytnou podporu všem, kteří o ni požádají nebo ji budou potřebovat.

Vypracovala: Mgr. Jana Pluhařová, ACC (ICF)
ředitelka školy, školní metodik prevence a výchovný poradce
Dne: 24. 08. 2023

Důležité odkazy

http://www.odrogach.cz/monitorovaci_dotazniky/
<http://www.minimalizacesikany.cz/>
http://www.socioklima.eu/files/mapy_reseni.pdf
<http://www.zivot-bez-zavislosti.cz>
www.seznamsebezpecne.cz
<http://www.prevence-info.cz>
<http://www.drogy-info.cz/>
<http://www.odrogach.cz/>
<http://iporadna.cz/drogy/index.php>
<http://www.drogy.net/>
<http://www.promilesms.cz/>
<http://www.alkoholmetr.cz/>
<http://www.alkoholik.cz/>
<http://www.drogy.net/portal/alkohol/>
<http://www.plbohnice.cz/nespor/addictcz.html>
<http://www.modernijenekourit.cz/index.php?cat=16>
<http://www.dokurte.cz/>
[www.ibesip.cz,](http://www.ibesip.cz)
www.adiktologie.cz
www.idealni.cz
www.doktorka.cz
www.anabell.cz
www.podaneruce.cz
www.prevcentrum.cz
www.sananim.cz
www.minimalizacesikany.cz
www.sikana.org
www.linkabezpeci.cz
<http://www.stud.cz/>
<http://clovekvtisni.cz/>
<http://antisemitismus.wz.cz/>
www.nekuratka.cz
www.bez cigaret.cz